

VIII Edició Dia del llibre solidari

PUNTS DE LLIBRE

per la Solidaritat

Curs 2015-2016

GUIA DIDÀCTICA

Foto portada: Jonathan Hyams /Save the Children
Foto contraportada: Colin Crowley /Save the Children

DOSSIER

Gràcies per celebrar el Dia del llibre solidari 2016

En el Dia del llibre retem homenatge al plaer de la lectura, als nombrosos autors i autores que contribueixen a crear progrés social i cultural amb les seves obres i animem els nens i nenes a descobrir que totes les persones tenim els mateixos drets.

Sabem que l'educació és una oportunitat per treballar les emocions des de les edats més tendres i per afavorir el creixement en valors de solidaritat. Els llibres es converteixen en grans aliats en aquesta tasca i ens ajuden a escoltar, entendre, crear, descobrir i ampliar experiències. La lectura obre la ment a altres realitats, afavoreix el respecte i la reflexió sobre altres realitats allunyades de la pròpia i ens prepara per a la vida.

Amb la proposta per celebrar l'activitat **Punts de llibre per la Solidaritat**, en el Dia del llibre ens afegim a la vostra tasca endinsant-nos en valors de solidaritat i cooperació. Amb aquest dossier et volem explicar com és el problema de la desnutrició infantil, les seves causes, conseqüències, com afecta la infància, què fem per combatre-la i els indrets on el problema es fa més greu i urgent. L'exemple de Burkina Fasso t'ajudarà a apropar als teus alumnes els problemes més greus de la infància, a conèixer millor un dels països més pobres del món, i us donarà **l'oportunitat d'escriure una pàgina en la lluita contra la desnutrició infantil**.

Crèdits

Direcció:
Mª Sol Paniagua López

Col·laboració:
Mª Luisa Ortega del Val
María Cimadevilla
Silvia Lara
Juan Guilló

Art i maquetació:
Óscar Naranjo Galván

Edita:
Save the Children

Dipòsit legal:
M-4893-2016

ÍNDEX

Dossier

- 3 La supervivència infantil
- La mortalitat infantil. La loteria de la vida
- 4 Causes de la desnutrició infantil
- Conseqüències de la desnutrició infantil
- Junts combatem la desnutrició infantil
- 6 Lles zones més vulnerables
- Burkina Faso. Un país con més dificultats per a la infància
- 7 Al costat dels infants a Burkina Faso

Activitats

- 9 Educació Infantil (3-6 anys)
- 11 Educació Primària I (6-9 anys)
- 13 Educació Primària II (9-12 anys)
- 15 Educació Secundària (12-18 anys)
- 17 Activitat de Centre
- 19 Annexos

LA SUPERVIVÈNCIA INFANTIL

Quan mig planeta està preocupat per una crisi econòmica que altera el seu estat del benestar, és fàcil no posar atenció al que realment és una crisi, una crisi humanitària: **la desnutrició infantil**.

La lluita per la supervivència infantil ha avançat molt en les darreres dècades. Des de 1990, la taxa de mortalitat en els menors de 5 anys ha disminuït en un 47%. Tanmateix, cal seguir treballant perquè aquesta xifra se segueixi reduint.

Cada dia moren 16.000 infants menors de 5 anys a causa de malalties que es poden prevenir o tractar, com la desnutrició, la diarrea, el xarampió, la pneumònia o la malària. Gairebé 3,6 milions de morts a l'any tenen lloc, principalment, en els països més empobrits.

La desnutrició és una de les causes principals de mortalitat infantil. Una malaltia que s'agreuja amb el consum d'aigua no potable, sistemes de sanejament obsolets i la falta d'higiene.

LA MORTALITAT INFANTIL. LA LOTERIA DE LA VIDA

El 99% de la mortalitat infantil es presenta en els països en desenvolupament i, majoritàriament, afecten la infància de les famílies que es troben en una major situació de pobresa. Que una nena o un nen sobrevisquin no es deu només als ingressos de la família. **Aquesta és la loteria de la vida**. El gènere, el lloc de residència o el grup ètnic al qual es pertany pot resultar un assumpte de vida o mort.

Acabar amb la mortalitat infantil significa lluitar contra la desigualtat i assegurar que cada infant, sense tenir importància on viu i qui sigui la seva mare o el seu pare, rebi l'atenció d'un professional de la salut. També significa que les mares tinguin accés a una nutrició adequada durant l'embaràs.

La pobresa és la primera causa de mort infantil en el món; però les causes d'aquesta situació de pobresa en molts indrets són variades.

- El canvi climàtic provoca cada vegada més sequera, inundacions i desastres naturals que afecten els països més vulnerables.
- La pujada global del preu dels aliments repercuteix directament en les famílies amb menys recursos i els posa més difícil la possibilitat d'afrontar situacions crítiques.
- Per tirar endavant, les famílies es veuen obligades a vendre els animals, gastar els estalvis, reduir el nombre d'àpats i treure els fills de les escoles perquè no tenen diners per pagar les taxes escolars. Tot això repercuteix en el futur dels infants i en la capacitat de les famílies de resistir els moments de crisis humanitàries.
- La inestabilitat dels mateixos estats incideix en el fet que dediquin pocs recursos per a l'educació, la salut i la infància en general.

A Espanya moren 5 infants per cada 1.000 abans de complir els cinc anys. En un país com el Níger, en moren 143; a Mali, 178 o a Burkina Faso, 176. En aquests països, entre el 30 i el 40% dels infants menors de 5 anys tenen un pes baix greu o moderat.

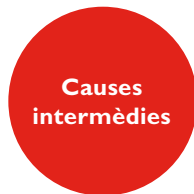
Una nena o un nen amb desnutrició té 10 vegades més possibilitats de morir per causes prevenibles, com la diarrea i la pneumònia, i de no superar les crisis que es produeixen en situacions d'emergència, com les que es van produir en la zona de Sahel.

CAUSES DE LA DESNUTRICIÓ INFANTIL

Un nen amb desnutrició veu afectada la seva supervivència i el seu desenvolupament físic, cognitiu i intel·lectual. La desnutrició és resultat no només de la ingesta insuficient d'aliments (en quantitat i qualitat), sinó també de la falta d'una atenció adequada i de l'aparició de malalties infeccioses.

Alimentació i atenció
insuficient.
Malalties.

Accés limitat a l'aigua
potable i sanejaments
segurs.
Sistemes de salut dèbils.

Pobresa, desigualtat i
exclusió.
Estats fràgils i conflictes.

CONSEQÜÈNCIES DE LA DESNUTRICIÓ INFANTIL

L'alimentació insuficient d'un infant té conseqüències immediates i a llarg termini. Les mares desnodrides donen a llum fills desnodrits; per això, atendre les mares també és atendre els infants. Una mare amb anèmia, per exemple, té més dificultats en el part i dona a llum fills amb pes baix.

La conseqüència més visible de la desnutrició infantil és el retard del creixement esperat per a una edat concreta. Això es reflecteix directament en el pes i la talla del nen. Però si aquesta desnutrició és crònica, tal com passa en molts països empobrits, les conseqüències afecten els infants a més llarg termini.

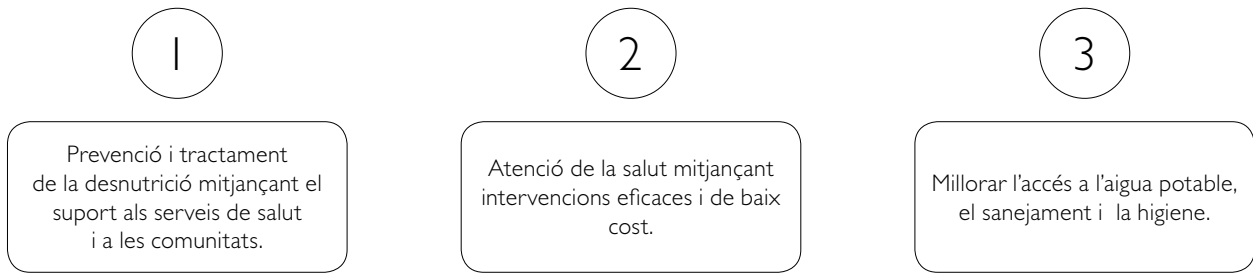
Produeixen deterioraments en la seva capacitat física, intel·lectual, emocional i social. També augmenta el risc de contraure malalties per infecció i, fins i tot, el risc de mort. El cor perd massa muscular i es pot produir una insuficiència cardíaca. El sistema immune es torna ineficient, augmenten les infeccions respiratòries i intestinals, la durada de les malalties és més gran i amb un pronòstic pitjor.

El deteriorament que produeix genera dificultat en el rendiment escolar i provoca problemes d'aprenentatge, retenció i memòria i, a la llarga, deté l'accés dels infants a una educació superior.

JUNTS COMBATEM LA DESNUTRICIÓ INFANTIL

Les nostres prioritats:

- Salvar la vida dels infants en risc de desnutrició.
- Aconseguir que les famílies afectades per les crisis humanitàries recurrents puguin mantenir els seus fills i filles.
- Generar en les comunitats una capacitat de resistència davant les crisis a llarg termini i evitar conseqüències més dramàtiques.

Com aconseguir-ho:

La prevenció, l'atenció i l'eficàcia són paraules clau en el procés d'intervenció en els països empobrits. Aquests són els elements que regeixen el nostre treball en els programes de supervivència infantil i tots han d'estar enllaçats per assegurar l'impacte més gran en els infants.

Si seguim aquestes tres premisses, aquests són alguns exemples d'intervenció que contribueixen a la supervivència infantil:

- Formació i actuació de treballadors sanitaris.
- Enfocar els casos de desnutrició severa. Detectar amb urgència els casos més greus amb la medicació del perímetre del braç a través de la cinta mètrica braquial i el pes permet iniciar un tractament senzill sense necessitat d'hospitalització.
- Posar en marxa un tractament adequat segons l'edat i les circumstàncies personals.

Els **aliments terapèutics llestos per usar** es poden prendre a casa i eviten la hospitalització. Són aptes per a infants i per a bebès més grans de 6 mesos, no necessiten refrigeració, no se'ls ha d'afegir aigua per consumir-los i, gràcies a l'aïllament del seu embolcall, es poden utilitzar encara que les condicions higièniques no siguin òptimes. Un exemple és el **“plumpy nut”**, una pasta de mantega de cacauet, llet i vitamines, amb un valor energètic i nutritiu alt.

Els infants menors de sis mesos reben **llet terapèutica**.

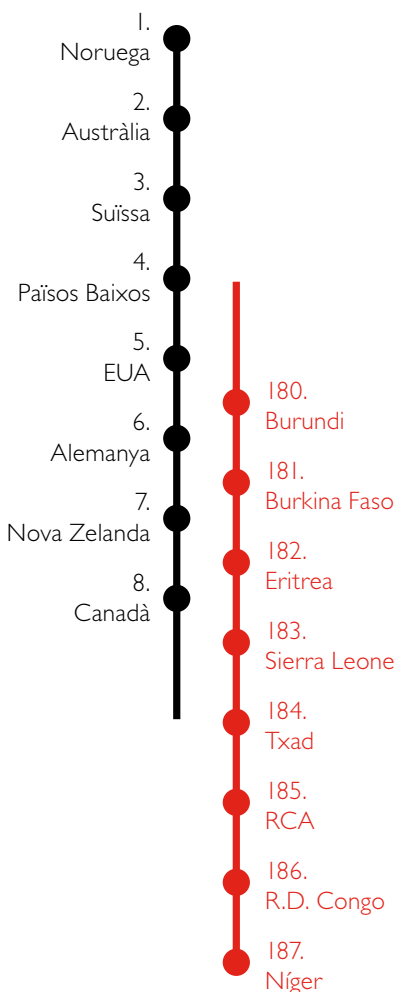
La distribució de pastilles potabilitzadores i suplementes de zinc per evitar la diarrea, o mosquiteres impregnades amb insecticida, que redueixen la mortalitat infantil en un 20%.

- Lluitar contra la **desnutrició crònica** a través de l'enfortiment de les dones i del suport a la lactància materna.
- Distribució adequada de **l'aigua potable** i del **sanejament**. Aquest dèficit i les pràctiques d'higiene inadequades provoquen l'augment de les malalties infeccioses, com la diarrea, i contribueix a la desnutrició crònica de molts menors. Per als infants, aprendre el simple gest de rentar-se les mans millora les seves condicions de vida.
- Ús de **transferències monetàries** per cobrir necessitats bàsiques o per desenvolupar activitats productives, sobretot en contextos d'emergència humanitària. Per a una família, tenir una cabra pot suposar tant una font d'aliments per a la família, com una font d'ingressos. Aquest tipus d'estratègies apoderen les famílies, refermen les economies locals i són fàcils de posar en marxa amb poc cost.

A més de tenir present l'enfocament dels drets dels infants en la realització dels nostres programes, treballem instant els governs a dur a terme polítiques que augmentin la inversió en la infància.

Comparem el rànquing IDH entre els primers i els últims països

7 dels últims 8 països del rànquing es troben en l'anomenada Àfrica Occidental

*(IDH 2014)

LLES ZONES MÉS VULNERABLES

L'indicador que millor ens fa conèixer la realitat de la pobresa en el nostre planeta és l'**IDH (Índex de Desenvolupament Humà)**. Va ser creat pel Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD) i mostra un tipus de desenvolupament que no només es basa en les estadístiques econòmiques, sinó també en aspectes clau de la qualitat de vida, com l'educació i la sanitat. No parla només de països rics i pobres, sinó de països on la vida és més justa, digna i on una nena o un nen tenen més possibilitats de sobreviure.

BURKINA FASO. UN PAÍS AMB MÉS DIFICULTATS PER A LA INFÀNCIA

Burkina Faso està situat en la zona central de l'Àfrica Occidental. És un **país vulnerable per la seva situació geogràfica** –veï de països inestables políticament, com la Costa d'Ivori i Mali– **i pel seu clima** –dins de la regió de Sahel, on les sequeres són recurrents i les crisis alimentàries i la fam es produeixen cada poc temps.

Tot i que és un dels majors productors d'or de l'Àfrica, és un país pobre. Se situa en el lloc 181 en l'IDH (2014) d'un total de 187. La desertificació, l'augment de la població i l'arribada de refugiats de Mali són algunes de les dificultats a les quals fa front aquest país petit d'uns 17 milions d'habitants. El 21% són menors de cinc anys, els més vulnerables davant situacions de fam i crisis alimentàries.

Segons UNICEF, l'any 2013 van morir 64.000 nens i nenes. Malalties fàcilment curables i prevenibles, com el xarampió, la diarrea, la pneumònia o la malària són la causa que 102 nens de cada 1.000 dels que neixen no arribin a complir els cinc anys. Més del 50% pateixen desnutrició, fet que augmenta les possibilitats de no sobreviure.

L'estat nutricional dels menors de 5 anys és molt precari. Només el 3% de les nenes i els nens entre 6 i 23 mesos reben l'alimentació adequada i només un 25% dels menors de 6 mesos estan alletats correctament.

El nombre de morts maternes també és molt alt. A Burkina Faso una de cada 55 mares està en risc de mort al llarg de la seva vida. A Finlàndia només n'estarà una de cada 12.200. A la pobresa i falta d'atenció sanitària s'uneixen altres causes, com els matrimonis precoços i la mutilació genital femenina. La mitjana de fills és de 5,8, fet que eleva la possibilitat de morir per a una mare.

En el cas de les nenes, al matrimoni precoç i a l'abús se suma la poca assistència a l'escola. Una nena a Burkina Faso no superarà els 7 anys de permanència a l'escola, davant els 17 d'una finlandesa.

L'economia del país es basa, principalment, en l'agricultura i la ramaderia. Més del 90% de la població són agricultors tradicionals amb petites produccions agrícoles que pateixen escassetat d'aliments, i amb mètodes de producció tradicionals que estan subjectes a precipitacions irregulars degut al canvi climàtic. Més del 49% de la població viu amb menys d'un dòlar al dia, fet que provoca tensions socials recurrents. La població emigra a les ciutats per buscar treball, de manera que augmenten els suburbis amb condicions de vida molt desfavorables. L'esperança de vida en néixer és de 57 anys.

AL COSTAT DELS INFANTS A BURKINA FASO

Save the Children ha estat treballant a Burkina Faso des de 1982 i actualment opera en sis de les tretze regions del país. Les àrees temàtiques dels nostres programes són nutrició, salut, protecció, educació, seguretat alimentària i emergències.

Programes de salut i nutrició

> L'objectiu: Reduir en un 2% la mortalitat infantil per malalties prevenibles com la malària, la pneumònia, el xarampió i la diarrea entre els infants menors de cinc anys de les regions en les quals treballem: Cascades, Boucle du Mouhoun, regions Centre Nord i Goudebo (campament de refugiats en la regió del Sahel). Es preveu arribar a més de 12.000 infants amb problemes de desnutrició greu o crònica, que rebran atenció mèdica gratuïta.

> Com aconseguir-ho:

- Millorant l'accés a la salut amb la formació de treballadors sanitaris
- Donant suport als centres de salut
- Vacunant contra el xarampió i proporcionant profilaxi contra la malària a infants i mares
- Amb suplementes alimentaris per a infants i dones embarassades
- Formant dones embarassades en temes de lactància i alimentació
- Desenvolupant programes d'enfortiment de la higiene i el sanejament

Programes d'educació

> L'objectiu: Aconseguir que 20.500 infants i joves entre 6 i 18 anys (50% nenes i 50% nens) tinguin accés a l'educació formal i no formal de qualitat a Burkina Faso.

> Com aconseguir-ho:

- tilitzant una metodologia d'educació innovadora, coneguda com "Tots per un i un per tots", que segueix un model d'escola amiga de la infància. Es proporciona educació bàsica i de qualitat per als infants i es fomenta un sentit de la responsabilitat fort i la participació infantil.
- Proporcionant als infants i joves vulnerables formació professional amb tallers de costura, treball del cuir, tenyiment i altres tècniques, per fomentar l'educació en context d'emergència.

Programes de seguretat alimentària

> L'objectiu: Contribuir a millorar les condicions de vida dels infants mitjançant la reducció sostenible de la inseguretat alimentària i l'enfortiment de la capacitat de resistència dels seus pares en situacions de crisi.

> Com aconseguir-ho:

- A través de l'augment d'aliments i el suport a les comunitats agrícoles i ramaderes
- Reforçant les relacions entre els agricultors i donant-los formació
- Transferint diners per invertir en agricultura i ramaderia en aquestes poblacions vulnerables
- Creant un sistema d'alerta primerenca per millorar la capacitat de resistència de les comunitats en les regions en les quals treballem

ACTIVITATS

Foto: Janie Barrett /Save the Children

Educació Infantil

“Una flor com un cargol”

3–6 anys

40 min.**Objectius**

- Promoure el valor dels contes per conèixer com és la vida d'altres infants.
- Aportar valors de justícia social en el Dia del llibre i promoure els drets de la infància.
- Participar en iniciatives comunitàries per al desenvolupament d'infants.

Competències

La comunicació oral, l'escolta, l'observació, la interacció amb el grup afavoreix la **competència social i ciutadana**, juntament amb la **competència en comunicació lingüística**. L'exercici de la creativitat i les diferents formes d'expressió incideix en la **competència cultural i artística**.

Metodologia

Combinem activitats al voltant del conte, amb dinàmiques creatives d'interacció en grup i cooperació.

Material

- Contes
- Pintures de colors
- Punts de llibre solidaris

Desenvolupament de l'activitat**Paraules afectuoses en els contes (15 min)**

Convidem els nens i nenes que participen en l'activitat a col·locar-se en cercle amb el conte que han portat a la mà. La professora o el professor comença sortint al centre i diu, en un to baixet, una paraula afectuosa al conte. La repeteix baixet fins que tots sentin la paraula. Quan l'han identificada, se'ls anima perquè vagin sortint de manera espontània un a un a dir paraules afectuoses als contes, sempre en un to baixet, fins que els companys i companyes les descobreixin.

Tots necessitem cures per créixer (10 min)

Observem els contes i busquem flors en les seves pàgines. Quan les trobem, convidem els companys i companyes a observar-les. La professora o el professor convida a observar la diversitat en les flors (si tenen formes i colors diferents) i el que tenen en comú: totes necessiten aigua, llum i cures per poder créixer.

Flors molt especials en els Punts de llibre per la Solidaritat (15 min)

La professora reparteix els punts de llibre de Save the Children i recorda que totes les nenes i nens en el món, encara que hagin nascut en indrets molt diferents, tenen una cosa en comú: tots necessiten que en tinguin cura i que els protegeixin per poder créixer sans i feliços. Anima a decorar els punts de llibre amb flors molt especials, que protegeixen la vida dels infants de Burkina Fasso a l'Àfrica. Per decorar unes flors tan especials, cal escoltar amb atenció i dibuixar:

1. Escolliu tres colors que us agradin per decorar flors.
2. Aquesta flor... Té la cara d'un cargol que es posa feliç quan veu que nens i nenes viuen... Al voltant de la cara hi té cinc orelles per escoltar que farem un món millor... I està subjectat a una gran carretera, com una escala, per pujar-hi i descobrir que els drets es compliran...

Nens i nenes fan els punts de llibre i els convidem a portar-los a casa i intercanviar-los per aportacions econòmiques que serviran per donar suport als programes contra la desnutrició infantil que du a terme Save the Children a Burkina Fasso i a la zona del Sahel. També es poden mostrar els punts de llibre a "La Floristeria Solidària", si el centre escolar decideix organitzar una activitat col·lectiva.

Suggeriments per a l'activitat

Se suggereix a les famílies i als infants, una setmana abans, que portin un conte per compartir a classe el Dia del llibre (si és possible, escollir contes que puguin tenir vincles amb l'Àfrica o que mostrin flors en les il·lustracions).

L'activitat es pot adaptar a una o diverses sessions si es decideix fer una lectura a l'aula dels contes que s'han portat per a l'activitat.

Durant la decoració dels punts de llibre, es pot acompanyar els nens i nenes amb gestos, dibuixos i moviments que facilitin l'escolta activa i la interpretació del dibuix, segons l'edat.

Avaluació

En finalitzar l'activitat, es poden plantejar algunes preguntes perquè el grup reflexioni:

- Us agraden els contes? Què ens ensenyen els contes?
- Quantes flors diferents hem vist? I què necessiten totes per créixer?
- Què aconseguim amb els punts de llibre que heu decorat?

Educació Primària

“Coses meravelloses que ens fan créixer”

6–9 anys

45 min.**Objectius**

- Promoure els contes i els llibres com a suport del desenvolupament humà dels infants.
- Treballar, en el Dia del Llibre, per la justícia social i el benestar de la infància en el món.
- Donar suport a iniciatives comunitàries per millorar els drets de la infància.

Competències

Desenvolupar hàbits de lectura i d'escriptura i mantenir actituds de diàleg i escolta afavoreix la **competència en comunicació lingüística**, l'apropament a conceptes abstractes de justícia, igualtat i drets i desenvolupa la **competència social i ciutadana**.

Metodologia

Utilitzem activitats d'interacció amb llibres i contes, dinàmiques creatives de reflexió en grup i accions de participació comunitària.

Material

- Llibres o contes
- Fitxes identificatives (pot servir mig foli)
- Cordó o llaç per penjar-hi la fitxa
- Retoladors o pintures
- Paper continu o cartolines
- Punts de llibres
- Material per crear flors: pintures, paper de colors, diaris, gomets, pega...

Desenvolupament de l'activitat**Posem en ordre la biblioteca (10 min)**

Repartim la fitxa a tots els participants en l'activitat i els demanem que cadascun hi escrigui el títol del llibre que ha portat i el nom de l'autor o de l'autora. Amb el llaç, poden penjar-se la fitxa de manera que sigui visible per a la resta de companys i companyes. Demanem al grup que es posi de peu i es col·loqui per ordre alfabètic en funció dels títols dels llibres que apareixen en les seves fitxes. Per comprovar que estan ordenats com en una biblioteca,

llegeixen en veu alta el títol del seu llibre seguint l'ordre de la fila i, si algú està mal col·locat, tot el grup l'ajuda a buscar la seva ubicació segons l'ordre alfabètic.

Convertim el Dia del llibre en solidari (20 min)

Quan ja estiguin col·locats per ordre, els demanem que transformin la fila en un cercle i que comparteixin algun exemple de personatges que en els seus llibres o conte hagin rebut alguna ajuda o suport en algun moment de la història.

Després d'alguns exemples, proposem que busquin, en els contes i llibres que han portat, "coses meravelloses" que fan que infants de tot el món tinguin una vida adequada per créixer sans (per exemple, sol, aigua, abraçada, pluja, petons, somriures, menjar, llar, amics...). Anem escrivint a la pissarra o en un mural amb lletres grans les paraules que nens i nenes van descobrint i el deixem en un lloc visible de l'aula.

Punts de llibre per la Solidaritat (15 min)

La professora reparteix els punts de llibre a classe juntament amb material per decorar flors. Cada alumne els decora amb flors tan "admirables" que serviran per aconseguir donar suport a una vida justa i adequada per a nens i nenes a Burkina Fasso i altres països del Sahel. Al costat de cada flor que es dibuixi amb els punts de llibre escriurem una de les coses meravelloses que hi ha en el mural com a símbol del que ajuda als infants de tot el món a créixer sans i feliços. Expliquem que tots, neixin on neixin, hi tenen dret, però no sempre poden disposar d'aquestes coses meravelloses, com en el cas de milers d'infants a Burkina Fasso, que no tenen l'aliment que necessiten.

Per ajudar a tots aquests infants, els convidem a portar-los a casa i intercanviar-los per aportacions econòmiques que serviran per donar suport als programes contra la desnutrició infantil que du a terme Save the Children a Burkina Fasso i a la zona del Sahel. També es poden mostrar els punts de llibre a "La Floristeria Solidària", si el centre escolar decideix organitzar una activitat col·lectiva.

Suggeriments per a l'activitat

S'avisava amb temps als alumnes perquè portin un llibre que els agradi per compartir en aquesta activitat que celebra el Dia del llibre solidari.

Segons l'edat dels participants, la professora va facilitant i adaptant l'activitat.

Avaluació

En acabar l'activitat, es poden plantejar algunes preguntes per reflexionar:

- Has conegut contes o llibres nous o que t'agradaria llegir?
- Quines coses meravelloses creus que no haurien de faltar a cap infant del món?
- Podem fer coses per ajudar a altres infants que viuen en una situació més desfavorida?

Educació Primària

“Flors solidàries amb noms africans”

9–12 anys

45 min.**Objectius**

- Apropiar els infants als llenguatges narratius orals i escrits.
- Facilitar el coneixement d'altres realitats i el respecte per la diversitat i la igualtat de drets.
- Implicar els infants en activitats comunitàries per la millora de vida de la infància en el món.

Competències

La creativitat i el coneixement de diferents llenguatges artístics i el coneixement de la realitat d'altres pobles contribueix al desenvolupament de la **competència cultural i artística**; ser capaç de desenvolupar accions individuals o col·lectives amb creativitat i sentit crític ajuda al desenvolupament de la **competència per a l'autonomia i la iniciativa personal**.

Metodologia

S'utilitzen dinàmiques d'apropament a la cultura africana a través del coneixement de la tradició oral, contribuint a la reflexió sobre els drets de la infància.

Material

- Exemple de proverbis africans ([Annex I](#))
- Paper, llapis i/o bolígraf
- Mural amb noms propis de diferents dialectes africans
- Punts de llibre
- Material per decorar flors: pintures, paper de colors, retoladors, diaris, pega...

Desenvolupament de l'activitat**La importància de la narració oral a l'Àfrica (15 min)**

Comencem l'activitat explicant la importància que té la narració oral en la cultura africana. Els coneixements i les tradicions han tingut en la veu una via de transmissió principal durant segles. Els contes i les històries també s'han transmès de manera oral de generació en generació. Els proverbis són una manera de transmetre coneixement. Podem llegir alguns exemples de proverbis africans i explicar-ne el significat (vegeu annex I). Tot seguit, podem preguntar si algú coneix algun proverbi o refrany i el posem en comú. Indiquem la importància de les ensenyances o significats que tenen aquests proverbis i la necessitat de seguir-los transmetent de generació en generació.

Noms que diuen molt (10 min)

Després de comprovar que unes frases relativament curtes, com els proverbis o els refranys, poden oferir molta informació en forma d'ensenyança o de consell, expliquem que en molts dialectes africans els noms propis també tenen un significat especial. Utilitzem el mural que hem preparat prèviament amb diversos exemples en els quals mostrem el nom original africà i el seu significat en català.

Després de repassar els noms, podem demanar-los que reflexionin sobre què tenen en comú i si creuen que estan relacionats amb els drets de la infància. La professora o professor pot recordar en aquest moment que tots els infants, neixin on neixin, tenen els mateixos drets, però això no es compleix sempre. En països com Burkina Fasso, milers de nens i nenes pateixen desnutrició, una malaltia que es pot prevenir i tractar amb els mitjans adequats.

Donant nom i vida a les flors (20 min)

Es reparteixen als alumnes els punts de llibre i el material per decorar-los. Expliquem que aquests punts de llibre serviran per lluitar contra la desigualtat i per defensar els drets de milers d'infants que pateixen desnutrició en països com Burkina Fasso. Els demanem que escullin cinc noms del mural, el significat dels quals representi els drets o valors que considerin més importants per lluitar pels Drets de la infància i que dibuixin, al costat de cadascun d'ells, una flor.

Els convidem a portar-los a casa i intercanviar-los per aportacions econòmiques que serviran per donar suport als programes contra la desnutrició infantil que du a terme Save the Children a Burkina Fasso i a la zona del Sahel. També es poden mostrar els punts de llibre a "La Floristeria Solidària", si el centre escolar decideix organitzar una activitat col·lectiva.

Nombre–Significat

MAISHA–VIDA
SIHAM–COMPARTIR
LIMBER–FELICITAT
DUKANA–AJUDAR
LESEDI–LLUM
ANANA–AMABLE
AKINA–SOLIDARITAT
BEM–PAU
ADILA–JUST
BETSERAI–AJUDA
ASHIA–ESPERANÇA
RACHID–JUSTA
NIARA–GRANS PROPÒSITS
MORONI–BENESTAR
AFENI–SALUT

Avaluació

En finalitzar l'activitat, es poden plantejar algunes preguntes perquè el grup reflexioni:

- Els proverbis africans s'assemblen als que coneixes?
- Quins conceptes importants enteneu que se solen explicar en els refranys?
- Quines altres formes de tradició oral coneixes?

Educació Secundària

“Transforma el personatge en una flor”

12–18 anys

50 min.**Objectius**

- Descobrir experiències que ens obren a altres realitats a través de les històries.
- Reflexionar sobre la importància de millorar el món en el qual vivim.
- Afavorir la participació creativa en accions comunitàries a favor de la justícia, la dignitat i el benestar de nens i nenes.

Competències

Entendre la realitat històrica i social del món, els seus èxits i problemes afavoreixen la **competència social i ciutadana**. Emprar diferents recursos per fer creacions pròpies contribueix al desenvolupament de la **competència cultural i artística**. L'actitud constructiva i creativa desenvolupa competències socioemocionals basades en el respecte, la responsabilitat i la participació per la igualtat de drets i la convivència social positiva.

Metodologia

Les dinàmiques de treball en grup, l'apropament a la lectura i la narrativa (emocional, oral i plàstica) afavoreixen l'activitat comunitària.

Material

- La història d'Assia ([Annex II](#))
- Paper i bolígraf
- Punts de llibre solidaris
- Material per decorar flors: pintures, paper de colors, retoladors, diaris, pega...

Desenvolupament de l'activitat**Descobrir i reflexionar en grup (20 min)**

Fem una petita introducció explicant que en el món de la narrativa les històries són les grans protagonistes. Quan llegim un llibre tenim l'oportunitat de conèixer un seguit de personatges, reals o inventats, i experimentar a través de l'empatia el que ells viuen en la història. En alguns casos ens serà més fàcil, perquè les històries i els personatges ens resulten més propers, i en altres ens haurem d'imaginar situacions i emocions per les quals no hem passat.

Els proposem conèixer una mica més detalladament la història d'una dona africana, per la qual cosa els demanem que, en grups de cinc, dediquin uns quants minuts a llegir la història d'Aissa, que els facilitem impresa, i, tot seguit, responguin unes preguntes que apareixen al final del full.

Experimentant l'empatia (15 min)

Els grups posen en comú les respostes treballades de manera àgil, mentre la professora o professor escriu a la pissarra o en un lloc visible de la classe la frase següent: **“L’habilitat de reconèixer i sentir el que una altra persona sent és la base de la convivència”**. Després de veure la frase, s’intercanvien opinions i parers sobre l’afirmació entre tots els grups.

Un repte creatiu a través de l’expressió plàstica (15 min)

A continuació, els proposem que pensin en un dels personatges de la història, en què el defineix i el caracteritza, i el transformin en una flor. Com reflectir a través de la creativitat d’una flor les qualitats i els sentiments? Es reparteixen els punts de llibre entre els participants en l’activitat i es posen en marxa amb el repte.

Mentre realitzen aquest treball plàstic, els recordem que aquest Dia del llibre el convertim en solidari per donar suport a la infància que viu situacions de desigualtat i injustícia social a Burkina Fasso. La desnutrició, la mortalitat i la falta de condicions per al desenvolupament adequat són causes que impedeixen que un infant sobrevisqui. El gènere, el lloc de residència o el grup ètnic al qual es pertany pot resultar un assumpte de vida o mort. Aquesta és la loteria de la vida. Acabar amb la mortalitat infantil significa lluitar contra la desigualtat i assegurar que cada infant, sense tenir importància on visqui i qui sigui la seva mare o el seu pare, rebi l’atenció i les cures que necessita i a les quals té dret.

Convidem els i les alumnes a portar els punts de llibre a casa per explicar als familiars i amics la problemàtica que pateixen milers de nens i demanar la seva col·laboració adquirint-ne un a canvi d’una aportació econòmica. També poden deixar algun dels punts de llibre a “La Floristeria Solidària del Dia del llibre”.

Suggeriments per a l’activitat

Es convida als i a les alumnes a portar un llibre per celebrar el Dia del llibre Solidari i el comparteixin.

És important explicar que l’activitat és un “repte creatiu”. No hi ha creacions ben fetes o mal fetes, totes són importants sempre que hi hagi respecte pels personatges.

Avaluació

En finalitzar l’activitat, es poden plantejar algunes preguntes perquè el grup reflexioni:

- És fàcil o difícil reconèixer el que sent una altra persona? Per què?
- Creus que conèixer altres realitats millora la convivència entre les persones?
- Com t’ha resultat expressar trets humans a una flor a través del dibuix?

Activitat de centre

“Floristeria Solidària”

Educació Infantil, Primària i Secundària

Objectius

- Destacar el Dia del Llibre com a recurs metodològic pel desenvolupament de la infància.
- Crear iniciatives comunitàries que col·laborin a millorar els drets de la infància.
- Afavorir la participació de la comunitat educativa per la justícia social i el benestar de nens i nenes.

Competències

Prendre part activa pels drets d'altres iguals afavoreix la **competència social i ciutadana**, on la responsabilitat, la participació i la convivència social positiva, beneficien la interiorització del bé comú.

Metodologia

Procés de treball conjunt on cada classe i/o aula coopera per una tasca (floristeria) i objectiu comú (defensa dels drets de la infància al món).

Material

- Contes i llibres
- Decorats
- Punts de llibre solidaris

Desenvolupament de l'activitat

Crear espai adequat

Cal un espai adequat per posar-hi els llibres i els contes compilats. Les diferents aules aporten els punts de llibre fets en les activitats per a l'exposició de la “Floristeria Solidària”.

Visita a la floristeria

Les i els alumnes, el professorat i les famílies passen per la floristeria per conèixer l'exposició de llibres, contes i punts de llibre.

Cooperació amb la millora de la infància

Els participants en l'activitat trien un llibre i un punt de llibre per comprar, l'aportació econòmica contribueix a donar suport als projectes de cooperació de Save the Children i, amb això, a millorar la dignitat dels infants davant la situació injusta que viu la infància a Burkina Fasso.

“Totes les persones, totes les nenes i els nens han de viure amb dignitat, tots han de tenir oportunitats de futur i desenvolupament. Per això, els governs, les organitzacions i totes les persones hem de posar en primer lloc la preocupació per la infància”.

Suggeriments per a l'activitat

Les setmanes anteriors, el professorat convida a portar llibres i contes per donar el dia del llibre.

És interessant fer un decorat mural per a la “Floristeria Solidària - Dia del llibre”.

Els punts de llibre també es porten a casa perquè les famílies i els amics puguin conèixer aquesta situació d'injustícia que viuen milions de nenes i nens i col·laborin adquirint un punt de llibre.

El professorat organitza la visita de les diferents aules i de la comunitat educativa a la floristeria, segons adequació a la dinàmica del centre.

Convidem els centres participants a enviar fotografies i missatges sobre l'activitat “La Floristeria Solidària en el Dia del llibre” perquè puguem compartir les vostres experiències en la nostra pàgina web i a les xarxes socials.

ANNEXOS

Foto: Nyani Quarmyne /Save the Children

ANNEXOS

Annex I: Proverbis africans

- “La mort d'un ancià és com una biblioteca que es crema.” (Costa d'Ivori)
- “Les petjades de les persones que han caminat juntes mai no s'esborren.” (El Congo)
- “Quan dos elefants lluiten és l'herba la que pateix.” (Uganda)
- “Recorda, si hi ha tempesta, hi haurà arc de Sant Martí.” (Kikuyu, Kenya)
- “Una mentida pot matar mil veritats.” (Asanti, Ghana)
- “Treballar el camp és dur, però més dura és la gana.” (Kikuyu, Kenya)
- “Els tambors de guerra són tambors de fam.” (Sud-àfrica)
- “Hi ha més saviesa escoltant que parlant.” (Kikuyu, Kenya)
- “El riu s'omple amb rierols petits.” (Bateke, El Congo)
- “Qui fa preguntes no és beneït.” (Suhawili, Tanzània i Kenya)

Annex II: La història d'Assia

Assia té vuit fills, quatre nenes i quatre nens. El més petit, Bouh, té set mesos i els dos grans, que són bessons, set anys. La seva filla Khadijelou, de tres anys, té els cabells de color carbassa i els braços molt prims, uns clars símptomes de desnutrició. Excepte els dos més petits, tots els altres van a l'escola.

“Aquest any és extremadament dur per a nosaltres. Vivim de la terra. Si plou, treballem al camp, si no plou, no podem treballar la terra. De vegades trobem alguna cosa per menjar, d'altres, no trobem res”, explica Assia.

“Tenim un pou del qual agafem aigua de la pluja per beure. Si el pou no té aigua, anem a buscar aigua a una tolla a dotze quilòmetres d'aquí”, afegeix Aissa. El cap del poble explica que l'aigua de la tolla és aigua estancada i en desconeix la qualitat, però no tenen res més per beure. “Ens agradaria tenir aigua potable al poble”, diu Assia.

Com en altres pobles de la zona, més de la meitat del bestiar ha mort a causa de la sequera i el que queda està molt dèbil. A l'entrada del poble trobem diversos cadàvers de vaques. Les que queden vives, se'n van a pasturar aviat al matí, però mitja dotzena es queden al poble buscant l'ombra, perquè no els queden forces per posar-se de peu.

Assia està sola amb els seus fills. El seu marit viatja molt i ella es queda al capdavant de la casa.

“Aquest any tot és car i la vida és molt dura. Amb la sequera, els preus han pujat i els aliments són molt cars. El quilo d'arròs està a 250 ouguiyes (0,67 €) i cada dia en necessitem dos quilos i mig per menjar”.

Tots els fills d'Assia menys els dos petits van a l'escola. “Vull que els meus fills acabin els estudis perquè tinguin un bon futur i, el dia de demà, puguin ajudar a la família. Quan ells puguin treballar, jo ja no ho hauré de fer més.”

Ara que heu conegut la història d'Assia, respongueu les preguntes següents:

- Quants personatges s'anomenen?
- Quines qualitats destacaríeu de cada personatge de la història?
- Quins sentiments considereu que viu cadascun dels personatges d'aquesta història?

Marca una pàgina en

Volem conèixer el vostre treball.

Envia les teves fotografies de les activitats i dels punts de llibre a:
diadellibro@savethechildren.es

No t'oblidis d'incloure l'autorització d'imatge per compartir-les a la nostra web i a les xarxes socials.

la vida de milions de nens i nenes.

**El C.C. al qual podeu ingressar el que hàgiu recollit
en l'activitat és:**

Banco Santander

ES55 0049 1837 5620 1024 9000

RECORDA INDICAR EN EL CONCEPTE EL NOM DEL CENTRE.

Moltes gràcies!

Save the Children

SAVE THE CHILDREN treballa en més de 120 països.
Salvem les vides dels nens i les nenes. Llitem pels seus drets.
Els ajudem a desenvolupar el seu potencial.

PUNTS DE LLIBRE

per la Solidaritat

**TOURLINE
EXPRESS**

C/ Doctor Esquerdo, 138 - 28007 Madrid
T. 91 513 05 00

savethechildren.es